

Põhiseaduskomisjon
Riigikogu
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Teie e-kiri 10. märtsil 2022

Meie kuupäev digitaalalkirjas nr 1-3/39-1

Välismaalaste seaduse, kõrgharidusseaduse ning õppetoetuste ja õppelaenu seaduse muutmise seaduse eelnõu (241 SE)

Austatud Riigikogu liikmed,

Täname, et olete meid kaasanud välismaalaste seaduse muudatuste arutellu Riigikogu Põhiseaduskomisjonis. Kinnitame, et Siseministeeriumi ja Majandus- ning Kommunikatsiooniministeeriumi väljatöötatud seadusemuudatused on tööandjatele üliolulised. Ukraina sõda on muudatuste vajadust veelgi suurendanud.

Toome välja olulisema eelnõus:

- 1) **Toetame eelnõud üldiselt, kuna see muudab töötajate värbamise EL piiri tagant mõnevõrra lihtsamaks ning võimaldab põgenikel Eestis kiiremini tööle asuda.** Eestis ja mujal Euroopas on juba aastaid krooniline tööjõupuudus, millest on saanud majanduse peamine arengupidur. Seetõttu on meil väga hea meel näha, et ministeeriumid on seljad kokku pannud ja ettevõtjaid kaasates teinud mitmeid ettepanekud olukorra leevendamiseks.
- 2) Eelnõus kõige olulisem on muudatus, mille kohaselt ukrainlased, kelle lühiajalise töötamise registreering on lõppenud, võivad Eestisse edasi elama ja töötama jääda. Euroopa Liit on värsketele sõjapõgenikele andnud ajutise kaitse, kuid praktiliselt on Eestis juba viibivad ukrainlased samas seisus. Kodumaale naasmine on ohtlik ja Eestis viibides oleks kõigile kasulik, kui nad saaksid ka töötada ja iseseisvalt toime tulla. **Ukraina põgenike ja töötajate olukord vajab kohest lahendamist, mistõttu tuleks eelnõud menetleda nii kiiresti kui võimalik.**
- 3) Hästi oluliseks peame ka muudatust, mille kohaselt oleks edaspidi lühiajalise töötamise registreeringut võimalik pikendada 2-aastase elamisloaga töötamise eesmärgil. Lühiajalise töötamise registreeringu piirang, mille kohaselt võib sisserändaja Eestis töötada vaid 365 päeva, ei anna piisavalt perspektiivi ei tööandjale ega töövõtjale. Oleme seisukohal, et aastaste lepingutega on võimalik mehitada vaid lihtsamaid ametikohti, kuhu on aga keeruline leida inimest, kes on piisavalt kvalifitseeritud, et talle Eesti keskmist palka maksta. Eelnõukohane muudatus annaks tööandjale parema perspektiivi ettevõtet Eestis kasvatada ja keskmist palka teenivatele välismaalastele parema motivatsiooni Eestis töötada.

- 4) Samuti on oluline välismaalasest tippspetsialisti sissetulekukriteeriumit vähendada kahe keskmise palga tasemelt 1,5-le, sest see vastab paremini kõrgelt kvalifitseeritud töötajate profiilile, keda me Eestisse väga vajame ja kelle pärast kogu arenenud maailm võitleb.
- 5) Kasvuettevõtte tööjõu erand on oluline, kuna ka küpsed kasvuettevõtted on korduvalt välja toonud, et täna pole Eestis võimalik laieneda, kuna siin pole lihtsalt piisavalt vabu inimesi.
- 6) Me ei toeta muudatust, mille kohaselt tuleb palka ja makse igal juhul maksta täistööajalt, sõltumata sellest, kas inimesele on iga päev tööd anda või mitte. See kujutab äririski eriti suuremate projektide puhul, kus iga tööseisak või viivitus võib kujuneda kulukaks. Täistööaja eeldus on põhjendamatu ka siis, kui töötaja töötab mitme tööandja juures.
- 7) Täiendavat selgitamist vajab välismaalasele nõuetekohase töötasu maksmise tagamise regulatsioon. Kuidas peaks renditööjõu kasutajaettevõtte tagama renditööjõu nõuetekohase tasustamise? Mis lootust on trahvida juhatusel, kelle ettevõtte pole maksnud töötasusid, makse ega sunniraha? Kas välismaalase tööloa automaatne lõpetamine sel juhul on põhjendatud? Jne. Põhimõtteliselt oleme nõus aga printsipiibiga, et paindlikum välismaalaste seadus on võimalik, kui järelevalve on tõhusam.

Kokkuvõttes toetame eelnõus kavandatud muudatusi, kuid osa neist tuleks veel läbi mõelda ja kiirmenetlusest välja jätta.

Ühtlasi ootavad tööandjad, et mitmed eelnõus välja toodud muudatused jõustuksid oluliselt varem kui 1.jaanuar 2023. Suurem osa eelnõust oleks siiski oluline edasiminekuks, mis looks usaldusväärsetele tööandjatele ja väärt välismaalastest töötajatele parema perspektiivi Eesti majandusse panustamiseks ning tagaks piisavalt kiiresti üliolulised muudatused Ukraina sõjast mõjutatud inimeste töötamiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Arto Aas
Tegevjuht